

A portrait of a middle-aged man with dark hair and glasses, smiling slightly. He is wearing a dark blue suit jacket over a light blue and white striped shirt. A patterned pocket square is visible in his jacket. He is standing with his hands at waist level.

บทสัมภาษณ์พิเศษ

คุณอรรถพล อรรถวณิช

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

วสารสาร: ทราบว่าก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ท่านเคยเป็นผู้อำนวยการสำนักงานกฎหมายมาก่อน จึงอยากทราบถึงบทบาทของนักกฎหมายในสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

คุณอรรถพล: สำหรับงานด้านกฎหมายของ สศค. ต้องบอกว่า ถือว่าเป็นภารกิจหลักด้านหนึ่งของ สศค. ในการทำนโยบายเศรษฐกิจและการคลังให้เกิดผลจริงในทางปฏิบัติ ซึ่งโจทย์หลักของเรา คือ การออกแบบกฎหมายให้สอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจที่เราเสนอ และยกร่างกฎหมายให้ถูกต้องและชัดเจน เพื่อส่งเสริมนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ที่ออกมาในช่วงเวลานั้น ซึ่งปัจจุบัน สศค. มีกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนมาก มีทั้งที่เราร่างเอง เช่น พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และพระราชบัญญัติทรัพย์สินสิทธิ เป็นต้น และร่วมออกกับหน่วยงานอื่นในการเสนอกฎหมาย เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ รวมทั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐต่างๆ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้มีการผลักดันการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีความทันสมัยกับสภาพการณ์ในปัจจุบันออกไปเป็นจำนวนมาก

วสารสาร: กฎหมายการเงินการคลังในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด

คุณอรรถพล: ผมคิดว่าเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากเหมือนกัน จริงๆ ผมมองว่าการที่กฎหมายเปลี่ยนแปลงไปนั้น มีผลสืบเนื่องมาจากรูปแบบเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน แตกต่างไปจากเดิม ต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจทุกวันนี้ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้น พอโครงสร้างเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง กฎหมายและนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องก็เปลี่ยนตามเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่นในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา เราจะเห็นระบบเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน หรือ Sharing Economy ที่อาศัยการทำงานของเทคโนโลยีหรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อความต้องการระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตของทุกคนเปลี่ยนไป

ดังนั้น พอเราหันมามองในภาคการเงิน ในช่วงปีที่ผ่านมา มีผลิตภัณฑ์และการให้บริการทางการเงินใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น เมื่อสองปีก่อนเราได้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบชำระเงิน หรือ พ.ร.บ. ระบบชำระเงิน 2560 ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสากลมากยิ่งขึ้น หากใครได้ศึกษาของกฎหมายฉบับดังกล่าวก็จะพบว่าหลายๆ มาตราในกฎหมายฉบับดังกล่าวได้เขียนรองรับการพัฒนาหรือบริการทางการเงินในรูปแบบใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และในปีต่อมา ก็ได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลังและประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับธุรกิจการให้กู้ยืมแบบใหม่ หรือที่เราเรียกว่า p2p lending ซึ่งเป็นสินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่ที่ผู้ประกอบการไม่ได้เป็นแหล่งเงินกู้เอง ซึ่งแตกต่างจากการให้สินเชื่อของธนาคารและ Non-Bank ในแบบเดิมๆ ที่เคยมีมา โดย p2p lending นี้ จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจับคู่ ผู้กู้และผู้ให้กู้ โดยไม่มีสิทธิเป็นผู้กู้หรือผู้ให้กู้เสียเอง ซึ่งหลักการและแนวคิดในเรื่อง p2p นี้ แตกต่างจากสินเชื่อ ในแบบเดิมไปอย่างมาก

ในขณะเดียวกัน หากเราพิจารณาผลิตภัณฑ์ในตลาดทุน ก็จะพบว่า ประเทศไทยได้มีการออกพระราชกำหนดประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อกำกับดูแลการใช้ Cryptocurrency และออก Digital Token ในการระดมทุน หรือที่เรียกว่า การระดมทุนแบบ ICO ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้ออกมาในปี 2561 เพื่อกำกับดูแลผู้ระดมทุนและนักลงทุนในตลาดแรก โดยรวมไปถึงการซื้อขายผ่าน Exchange และการดำเนินการของ Broker และ Dealer ในตลาดรอง เช่นเดียวกัน ในด้านประกันภัยเอง สำนักงาน คปภ. ก็ได้เริ่มมีการจัดตั้ง Sandbox ในปี 2560 และได้มีการออกประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการออกและการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัย การชดเชยเงินหรือค่าสินไหมทดแทนสัญญาประกันภัยโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ในส่วนของการคลัง เมื่อโครงสร้างของเศรษฐกิจมีความเปลี่ยนแปลงไปจากยุคขายของหน้าร้าน มาเป็นการทำธุรกิจช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นรูปแบบกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีก็น่าจะมีการปรับปรุงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น เช่น กรมสรรพากรออกกฎหมายภาษี e-Payment เพื่อเพิ่มกลไกการตรวจสอบข้อมูลของผู้เสียภาษี โดยมีสถาบันการเงิน (ทั้ง Bank และ Non-Bank) เป็นตัวกลางในการจัดส่งและรายงานข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินของลูกค้าให้กรมสรรพากรทราบ

อันนี้เป็นภาพตัวอย่างที่เกิดขึ้นของการพัฒนากฎหมายเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ถือว่าการออกกฎหมายสามารถตอบสนองรองรับต่อสถานการณ์ได้ดีในระดับหนึ่ง และต่อไปในอนาคตกฎหมายอาจไม่มีความจำเป็นที่ต้องมีบทบัญญัติแบบเฉพาะเจาะจง แต่ต้องครอบคลุมและยืดหยุ่น มิฉะนั้นกฎหมายจะตามไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ซึ่งจริงๆ แล้วปัญหา Digital Disruption มันมีผลกระทบหมด ไม่เฉพาะเรื่องกฎหมายที่ผมพูดถึง การบริหารจัดการต่างๆ ก็ต้องมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่ปัจจุบันผมได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบด้วย

วสาร4: พูดถึงด้านบุคลากร ท่านมองทิศทางในการบริหารทรัพยากรบุคคลในยุคใหม่อย่างไร

คุณอรรถพล: ในยุคที่เทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างมาก หลายคนมองว่าปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนหน่วยงานหรือองค์กรต่าง คือ การที่ต้องมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ครบครัน ซึ่งสำหรับผม ส่วนหนึ่งก็ใช่แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ผมมองว่า “คน คือ หัวใจขององค์กร และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของทุกเทคโนโลยี”

ในปัจจุบันผมมองหลายประเด็นที่มีความท้าทาย เช่น Generation Gap คนใน สศค. เองมีความหลากหลายในช่วงวัย ซึ่งคนในแต่ละช่วงเวลาก็จะมีแนวคิดและลักษณะการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน ซึ่งผมมีเจตนาในใจว่าทำอะไรให้มีความแตกต่างนี้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานใน สศค. ดังนั้น ที่ผ่านมามีได้ดำเนินการผ่าน Campaign “ต่าง Gen ไม่ต่างใจ” เพื่อสื่อภาพลักษณ์ของ สศค. และการจัดกิจกรรมให้คนต่างวัยได้มีโอกาสใกล้ชิด แลกเปลี่ยน และมีความเข้าใจในความแตกต่างที่เกิดขึ้น

ในยุคนี้มีการพูดถึงกันมากเกี่ยวกับการบริหารคนในยุคดิจิทัล ผมมองว่า ในยุคนี้การพัฒนาคนอาจจะแตกต่างไปจากเดิมบ้าง เนื่องจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จะทำอะไรให้คนของเราเข้าใจการเปลี่ยนแปลงนี้ ซึ่งจะต้องจุดประกายให้เกิดความตื่นตัวในการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ ให้บุคลากรของเรามีความรู้ที่หลากหลายมากขึ้นอยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับใช้ในงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเหมาะสม ในช่วงปีที่ผ่านมาสิ่งที่ผมพยายามส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนกันระหว่างคนของ สศค. ซึ่งถือว่าเป็นคนที่มีความรู้เฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง ผ่านโครงการ “FPO tea Talk” เช่น เทคโนโลยีทางการเงินและนวัตกรรมทางการเงินในรูปแบบใหม่ๆ รวมทั้งการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมา Update ข้อมูลใหม่ๆ ให้พวกเราอยู่เสมอ เป็นต้น

อีกประเด็นที่ท้าทาย คือ การรักษาจุดแข็งของ สศค. ในเรื่องบุคลากร แน่นอนว่าการมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอยู่จำนวนมาก คนเหล่านี้ย่อมเป็นที่ต้องการของทุกองค์กร เพราะเขามีประสิทธิภาพในการทำงานสูง ฉะนั้น การ Turn Over ก็อาจเกิดขึ้นได้ สิ่งที่ต้องทำในเรื่องนี้มีหลายมิติ ทั้งการรักษาบุคลากรในปัจจุบันให้ได้รับโอกาสแสดงความสามารถ มีความภาคภูมิใจ และมีความสุขที่ได้ทำงานที่ สศค. และการสรรหาคนใหม่ๆ เข้ามาทำงานที่ สศค. ก็มีความสำคัญเช่นกัน แม้ว่าในปัจจุบันแรงดึงดูดคนรุ่นใหม่ในระบบราชการจะน้อยลง และแรงโน้มเอียงไปทางภาคเอกชนและการทำงานอิสระมากขึ้นก็ตาม แต่ผมเชื่อว่างานของ สศค. วัฒนธรรมองค์กรที่มีความใกล้ชิด ความเป็นครอบครัวเดียวกันของ สศค. ยังเป็นจุดดึงดูดคนรุ่นใหม่ ที่อยากแสดงความสามารถ อยากทำงานด้านเศรษฐกิจให้กับ

ประเทศชาติยังมีอยู่มาก อันนี้เป็นข้อดี เพียงแต่เราต้องสื่อสารให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้รับทราบ และรู้จัก สศค. ในหลากหลายแง่มุมให้มากยิ่งขึ้น และในฐานะผมที่ได้รับมอบหมายให้เป็นประธานคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลด้วย จะต้องสื่อสารข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของ สศค. ซึ่งมีเป็นจำนวนมากและหลากหลายให้มีความน่าสนใจ โดนใจคนรุ่นใหม่ และสร้างช่องทางเพื่อเพิ่มความรับรู้ในวงกว้างมากขึ้นด้วย

วาทสาร: สุดท้ายนี้ ท่านคิดว่าอะไรคือความท้าทายของ สศค. ในอนาคต

คุณอรรถพล: ผมมองว่า Role ที่สำคัญของ สศค. คือการเป็นเสาหลักของนโยบายทางการคลังเพื่อสร้างเศรษฐกิจสมดุล ซึ่งงานในเชิงนโยบายมันต้องอยู่บนพื้นฐานของวิชาการที่แข็งแกร่งและพร้อมรับมือกับทุกความผันผวนที่จะเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจไทยและโลกในอนาคต ดังนั้น จึงอาจต้องมองความท้าทายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ในระยะสั้น จะเห็นว่าผลจากการที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัว เศรษฐกิจไทยก็ได้รับผลกระทบและชะลอตัวลงเช่นกัน โดยผลกระทบที่เราเห็นชัดๆ เช่น อัตราเงินเฟ้อที่ต่ำ การบริโภคซึมเซา และการลงทุนหดตัวลง ดังนั้น โจทย์ในระยะสั้นคือการออกแบบและทำนโยบายการคลังแบบขยายตัวเพื่อช่วยสนับสนุนการบริโภคการลงทุนให้เพิ่มขึ้น เช่น ล่าสุดกระทรวงการคลังก็ได้มีการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านโครงการชิม ช้อป ใช้ ซึ่งเกิดความตื่นตัวในการใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้จ่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์กว่า 10 ล้านคน ซึ่งถือว่าเป็นการวางพื้นฐานที่จะสามารถต่อยอดการพัฒนาได้ต่อไป

และหากมองในระยะยาว เป้าหมายที่ท้าทายมีมากมาย เช่น การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมให้กับประชาชน แน่นอนว่าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นโครงการที่ดีมาก แต่จะดีมากกว่าถ้าเราลดจำนวนคนที่เข้าโครงการนี้ได้ในปีสปี เพราะนั่นแปลว่า เขามีรายได้มากขึ้น และมากพอที่จะไม่ต้องอยู่ในโครงการดังกล่าว นอกจากนี้ ภาครัฐคงต้องช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยพัฒนาศักยภาพในการผลิตเพื่อตอบโจทย์เศรษฐกิจในยุคดิจิทัลให้ได้มากยิ่งขึ้น โดยในประเด็นนี้ ผมมองว่ารูปแบบเศรษฐกิจและการทำธุรกรรมของคนรุ่นใหม่จะอาศัยเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้น การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานในด้าน

เทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่อาจมองข้าม เราจะเห็นบทเรียนจากสิงคโปร์ และจีน ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมจนมีความก้าวหน้าอย่างมาก

ท้ายที่สุด จากภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ผมกล่าวมา กฎหมายจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสนับสนุนและสนับสนุนนโยบายต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพ ความท้าทายในการพัฒนากฎหมายในอนาคต คือ การออกแบบกฎหมายที่ส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและขจัดปัญหาความไม่เท่าเทียมในการกำกับดูแลหรือที่เรียกว่า Regulatory Arbitrage พร้อมกันนี้ส่วนตัวผมเชื่อว่ากฎหมายไม่ได้จำเป็นต้องออกมาในปริมาณที่มาก แต่สิ่งที่สำคัญ คือ การสร้างความชัดเจนในกฎเกณฑ์ และการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเพื่อให้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องมากกว่าครับ

